

297773 - حکم استفاده از داروهای آرام بخش و خواب آور برای درمان نگرانی و بی خوابی

سوال

می‌خواهم از احکام مربوط به خود درمانی در اسلام آگاه شوم. من پس از ازدوادم دوران دشواری داشتم. همسر من به من بی‌توجهی می‌کند و نمی‌داند این کارش عمدی است یا غیر عمد. او همه روزش را کنار کامپیوتر یا گوشی می‌گذراند و بازی می‌کند و همیشه با دوستانش صحبت می‌کند حال آن‌که ما حتی یک گفتگو نداریم که با تماس‌های تلفنی او قطع نشود. ما در طول روز حتی دو ساعت پی در پی با هم صحبت نمی‌کنیم و طی دو سال گذشته بارها سر این موضوع با هم بحث و گفتگو کرده‌ایم اما تصمیم گرفته‌ام که صبر کنم و ساکت بمانم ولی احساس افسردگی و دل‌تنگی و و تنهایی می‌کنم و نمی‌توانم بخوابم برای همین از داروهای شل‌کننده عضلات استفاده می‌کنم. داروی اولی که استفاده می‌کنم بدون نسخه در داروخانه‌ها به فروش می‌رسد اما احساس می‌کنم به این دارو وابسته شده‌ام ولی با این حال بسیار احساس نومیدی و اضطراب می‌کنم اما همین‌که این دارو را مصرف می‌کنم به راحتی می‌خوابم و به آسانی بیدار می‌شوم. پزشک این دارو را برایم تجویز نکرده است. من سابقه بدخوابی دارم و این دارو را هر چند وقت یک بار مصرف می‌کنم و تاثیر دارو از سی تا چهل دقیقه بعد از مصرف شروع می‌شود و از چهار تا شش ساعت دوام می‌یابد اما حتی بعد از این مدت باعث می‌شود از نظر عقلی و بدنی آرام باشد. من می‌دانم که مست‌کننده‌ها در اسلام حرام است اما آیا استفاده از این دارو برای خود درمانی هم باعث می‌شود نماز من چهل روز پذیرفته نشود؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

اولاً:

زن حقوقی دارد که بر عهده شوهر است از جمله: معاشرت نیکو، خرجی، مسکن، فراهم ساختن شرایط برای عقیف ماندن او و فراهم ساختن نیازهای عاطفی، و قرآن و سنت دال بر همه این‌هاست.

همین‌طور حقوقی که بر عهده زن است از جمله معاشرت نیکو، اطاعت کردن در کارهایی که حرام نیست، برآورده ساختن نیازهای جنسی او و خدمت به او و خارج نشدن از خانه مگر به اجازه وی که همه این حقوق در پاسخ شماره (10680) بیان شده است.

آنچه درباره بی‌توجهی همسران بیان کردید با تفاهم و جستجوی کارهای مورد علاقه مشترک حل می‌شود، مانند طلب علم

و حفظ قرآن کریم و رفتن به تفریح در اوقات فراغت و کمتر کردن استفاده از موبایل و مانند آن.

ثانیا:

استفاده از داروهای خواب آور و آرام بخش جایز نیست مگر به اجازه پزشک مورد اعتماد؛ زیرا برخی از این داروها شامل مواد تخدیر کننده است و برخی اعتیاد آور و زیانش بیشتر از سود آن است.

بنابراین خوددرمانی با این نوع داروها به سبب آن چه بیان کردیم ممنوع است.

از شیخ ابن عثیمین - رحمه الله - پرسیده شد: «حکم استفاده از داروهای خواب آور یا آن چه «آرام بخش» نامیده می شود چیست و آیا از جمله مواد مخدر است و اگر ضرورت داشت یا پزشک تجویزش کرد جایز می شود؟

ایشان چنین پاسخ دادند: «استعمال این داروها جایز نیست مگر در صورت نیاز، به شرط آن که پزشکی فهیم و دانا تجویزش کند؛ زیرا این داروها خطرناک است و ممکن است بر کار مغز تأثیر بگذارد و اگرچه ممکن است انسان در همان لحظه آرام شود اما شر بزرگتری در پی آن رخ می دهد، بنابراین مهم آن است که استعمال آن برای نیاز جایز است به شرط آن که تحت نظر و اجازه پزشک باشد» (فتاوی نور علی الدرب: نوار شماره ۸۲، طرف اول).

ثالثا:

داروهایی که شامل ماده ای مخدر است اصل بر این است که ممنوع و حرام باشد، اما اگر مشخص شد که راهی است برای درمان، و جایگزینی از داروهای مباح نداشت، در این صورت استعمال آن به این شروط مباح است:

۱- این که نیاز بیمار به آن دارو در حد ضرورت یا نیاز شدید باشد.

۲- این که یک پزشک مسلمان مورد اعتماد شهادت دهد که این داروی مخدر دارای فایده و سودی برای بیمار است.

۳- این که استفاده از آن دارو به اندازه دفع آن ضرورت باشد.

۴- این که استعمال آن دارو منجر به زیانی بزرگتر یا هم اندازه زیانی نشود که برایش تجویز شده است.

بنابراین نصیحت ما این است که درباره دارویی که استفاده می کنید از پزشک متخصص مشورت بخواهید و به طور کلی استعمال دارو را کم کنید و برای درمان اضطراب و بی خوابی از داروهای شرعی سودمند مانند قرائت قرآن و ذکر الله و درود بر پیامبر - صلی الله علیه وسلم - یاری بجوید که این باعث آرامش دل و از بین رفتن نگرانی می شود.

الله تعالی می فرماید:

الَّذِينَ آمَنُوا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ [سورة رعد: ۲۸]

(آنان که ایمان آوردند و دل‌هایشان با یاد الله آرام می‌گیرید. آری با یاد الله است که دل‌ها آرام می‌یابد).

و از اَبی بن کعب - رضی الله عنه - روایت است که رسول الله - صلی الله علیه وسلم - هر گاه دو سوم شب می‌رفت برمی‌خاست و می‌فرمود: «ای مردم الله را یاد کنید، الله را یاد کنید، آن‌گاه که لرزنده بلرزد، و در پی آن لرزه دیگری آید (اشاره به قیامت)، مرگ با آن‌چه در آن هست آمد، مرگ با آن‌چه در آن هست آمد». اَبی می‌گوید: گفتم ای رسول الله، من بسیار بر تو درود می‌فرستم، پس چقدر از دعای خود را برای تو قرار دهم؟ فرمود: «هرچه می‌خواهی». گفتم: یک چهارم؟ فرمود: «هرچه می‌خواهی و اگر بر آن بیفزایی برایت بهتر است» گفتم: نصف؟ گفت: «هرچه می‌خواهی، و اگر بیفزایی برایت بهتر است» پس گفتم: دو سوم؟ گفت: «هرچه می‌خواهی و اگر بیفزایی برایت بهتر است» گفتم: همه دعایم را برای تو قرار می‌دهم! فرمود: «پس نگرانی‌ات برطرف می‌شود و گناهت برایت آمرزیده خواهد شد».

به روایت ترمذی (۲۴۵۷) و اَلْبَانِی در «صحيح سنن ترمذی» آن را حسن دانسته است.

در «تحفة الأحوزي» آمده است: «چقدر از دعایم را برای تو قرار دهم» یعنی به جای آن‌که برای خودم دعا کنم. این را علامه قاری گفته است.

زیرا درود بر پیامبر - صلی الله علیه وسلم - از بزرگترین اسباب گشایش سینه و خشنودی درون و از بین رفتن نگرانی و غم است. از الله خواهیم همسر شما را به صلاح آورد و نگرانی و غم شما را برطرف سازد.

والله اعلم